

Beste [REDACTED]

Helaas ben ik niet in de gelegenheid om op de door jou georganiseerde spreekuren aanwezig te zijn.

In navolging van ons eerdere contact en jouw activiteit rondom nazorg in Berlicum kom ik graag bij je terug met een aantal overwegingen:

1. Aantal opvangplekken
2. Eerlijk delen
3. Behapbaarheid door wijken
4. Huizenprijzen
5. Veiligheidsperceptie
6. Veiligheid

Deze biedt ik je aan zodat je deze mee kunt nemen in het proces dat jij hebt geschetst over de periode tot en met medio Q4 van dit jaar. Wellicht mis ik hierbij nog essentiële punten. Hieronder in ieder geval per overweging een aantal aandachtspunten.

Ad I: Aantal opvangplekken

Op basis van het belang van de inwoners van de gemeente kom je al snel uit op nul plekken. Immers, asielzoekers zijn ondervertegenwoordigd in positieve participatie in de maatschappij en oververtegenwoordigd als veroorzakers van overlast en criminaliteit (Beek, 2024).

Er zijn echter verschillende denkrichtingen mogelijk m.b.t. het aantal opvangplekken binnen de gemeente, waarbij de volgende m.i. voor de hand liggen:

1. Géén asielopvang.
2. Aansluiten bij het landelijk gemiddelde van 4 per 1.000 inwoners (120 plekken).
3. Het aantal dat conform de spreidingswet voor de periode 1 juli 2025 tot 1 februari 2026 (192 plekken).
4. De ondergrens voor een door COA georganiseerde locatie (300 plekken).
5. Het aantal voor de gemeenten Boxtel en SMG samen in het kader van het regioplan.

Hierbij vind ik denkrichtingen 4 en 5 ronduit onverdedigbaar richting de inwoners van de gemeente. De gemeente zal dus in gesprek moeten met de gemeente Boxtel om haar eigen inwoners niet tekort te doen. Dit lijkt mij typisch een taak voor de burgemeester: als hij zijn handen niet vuil wil maken aan het asioldossier omdat hij bang is voor het effect op zijn reputatie onder inwoners kan hij hier iets goeds voor de inwoners doen.

Nu er nieuwe Tweede Kamer verkiezingen komen, de spreidingswet al dan niet wordt ingetrokken en er sowieso pas ná 1 februari 2026 sprake kan zijn van opvang anderszins dan kortlopende opvang is het onlogisch om conform de spreidingswet te streven naar 192 plekken.

Uit solidariteit met gemeenten die momenteel bovengemiddeld veel opvangplekken realiseren kan – na de verkiezingen en formaties op landelijk en gemeentelijk niveau – overwogen worden aan te sluiten bij het landelijk gemiddelde. Indien de spreidingswet in een of andere vorm overeind blijft lijkt dit een eerlijk aantal. Is dat niet zo, dan resteert een situatie waarin de gemeenten die asielopvang realiseren dit vrijwillig doen vanuit hun eigen politieke en economische realiteit. In Oost-Groningen is de werkloosheid relatief hoog, waardoor asielopvang een schaarse bron van werkgelegenheid is. Dat is hier niet zo.

Gegeven de huidige realiteit in de gemeente lijkt het voor de hand te liggen om géén asielopvang te realiseren tenzij daar een wettelijk dwingende grond voor is.

Ad II: Eerlijk delen

Indien er na de formaties op landelijk en gemeentelijk niveau een situatie ontstaat waarin de gemeente wil overgaan tot asielopvang doet zij dat als één geheel.

Het zou dan raar zijn dat bijvoorbeeld Ralf uit Berlicum honderdduizenden Euro's armer wordt door daling van de waarde van zijn huis terwijl Jan uit Sint-Michielsgestel geen enkele schade lijdt omdat zijn huis ver verwijderd is van aardse zorgen als een AZC in de achtertuin.

Hetzelfde gaat op voor verlaging van de veiligheid en leefbaarheid. Ook daarvoor is het essentieel een manier moeten vinden om ervoor te zorgen dat de gezamenlijke verantwoordelijkheid gezamenlijk gedragen wordt.

Ad III: Behapbaarheid door wijken

Een locatie voor asielopvang dient behapbaar te zijn voor de omwonenden. Iedere kern en wijk moet veilig en leefbaar blijven. Ik heb hierover uitgebreid rondgevraagd bij mensen in Berlicum.

Omvang van locaties

Uit mijn gesprekken met dorpsgenoten komt het beeld naar voren dat – indien er écht asielopvang in Berlicum gerealiseerd móet worden – de voorkeur uitgaat naar locaties met ongeveer 20 opvangplaatsen. Dan blijft de lokale bevolking in een straat “in de meerderheid” en wordt de opvang als minder dreigend ervaren.

Als je dan uit zou gaan van aansluiting bij het landelijk gemiddelde (4 opvangplekken per 1.000 inwoners; 120 in de gemeente) zou je dan bijvoorbeeld uit kunnen gaan van 2 locaties in Berlicum/Middelrode, 3 in Sint-Michielsgestel en 1 in Den Dungen.

Tijdshorizon

In het eerdere plan werd uitgegaan van een tijdsduur van 10 jaar. Dat is erg lang. Omwonenden met jonge kinderen worden geconfronteerd met een situatie waarin hun kinderen gedurende nagenoeg hun gehele bewust beleefde jeugd de overlast van asielopvang mee krijgen. Ouderen vrezen hier de rest van hun leven mee geconfronteerd te worden. Starters kunnen niet meer verhuizen.

Met beperking van de tijdsduur naar bijvoorbeeld 5 jaar met aansluitend een bindende verandering van de bestemming waarna een opvanglocatie verplaatst wordt maak je opvang verder behapbaar en deel je de overlast verder.

Ad IV: Huizenprijzen

De huizenprijzen van woningen binnen een straal van 2km van een opvanglocatie daalden in 2011-2015 met gemiddeld 11% na opening van een AZC. Indien sprake was van een nieuwbouwlocatie bedroeg dit zelfs 15,7% (Dröes M. e., 2023). Onder een paar gemeenteraadsleden heerst twijfel of dit het meest recente wetenschappelijke inzicht is, of dat hierover simpelweg de meningen verschillen. Mijn conclusie is dat dit het meest recente wetenschappelijke inzicht is, op basis van het volgende:

- Bron van deze conclusie is het artikel “Lokaal draagvlak voor asielzoekercentra varieert sterk” (Dröes M. e., 2023) in Bijlage 2. Dit artikel is gebaseerd op het onderzoek waarover in het wetenschappelijke artikel “A world divided: refugee centers, house prices and household preferences” (Dröes & Koster, 2023-23) is gerapporteerd en dat is bijgevoegd in Bijlage 3.
- “A world divided: refugee centers, house prices and household preferences” (Dröes & Koster, 2023-23) is het methodologisch meest doorwrochte wetenschappelijke artikel dat ik over dit onderwerp heb kunnen vinden en is gepubliceerd in het wetenschappelijk tijdschrift met veruit de hoogste impact factor. Tevens is het het meest recente (2023) en benoemt het de wijzen waarop het een verbetering vormt t.o.v. de eerdere onderzoeken.
- Eerdere onderzoeken door de universiteit van Groningen (Daams, Proietti, & Veneri, 2019) en de universiteit van Maastricht (Theebe, 2002) waren methodologisch minder doorwrocht en gebaseerd op een beperktere dataset. Het Maastrichtse onderzoek, dat als enige concludeerde dat er géén prijseffect was, is gebaseerd op een verouderde dataset en heeft het überhaupt niet gered tot publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift.

De impact van zo’n daling op een kern is immens: mensen kunnen nauwelijks nog verhuizen, kunnen geen verbouwingen meer financieren, gaan failliet bij echtscheiding, ontslag of ziekte, etcetera.

De gemeente kan de planschade die zij veroorzaakt door vergunning voor een AZC niet dragen. In mijn eerdere zienswijze kwam deze bij benadering uit op €316 miljoen. Deze benadering blijft op basis van bovenstaande overeind. Inmiddels heb ik via de groepen “Natuur zegt nee tegen AZC” en “Geen AZC Berlicum” ongeveer 1.000 inwoners van Berlicum gewezen op het feit dat zij nu weer een rechtsbijstandsverzekering met dekking voor planschade door een AZC kunnen afsluiten. Meerdere mensen hebben mij proactief gemeld dat zij dit naar aanleiding daarvan gedaan hebben.

Mogelijk treedt een verlaging van de huizenprijzen in mindere mate op indien de opvang voldoende kleinschalig is. Intuïtief zou het aantal waar de meeste mensen geen grote bezwaren tegen hebben – 20 per locatie – kunnen leiden tot belangrijke mitigatie van dit effect. Dit dient echter getoetst te worden.

Ad V: Veiligheidsperceptie

Veiligheid is m.i. één van de gevoeligste punten rondom opvang. Data en onderzoek laat zien dat asielopvang in de directe omgeving in nagenoeg alle gevallen leidt tot verlaging van de veiligheid. Asielzoekers zijn oververtegenwoordigd in een veelheid van strafbare feiten waaronder diefstal, inbraak en verkrachting (Beek, 2024).

Het is m.i. van belang om onder zowel voor- als tegenstanders de veiligheidsperceptie zo dicht mogelijk bij de reële veiligheidsimpact te brengen. Ik geloof dat dat de enige manier is om polarisatie te voorkomen. Daarvoor is goed onderzoek naar en voorlichting over de daadwerkelijke impact nodig. Een bron waarin hierover op basis van CBS data veel informatie is verzameld is het boek “Migratiemagneet Nederland. Mythe. Feiten. Oplossingen.” van Jan van de Beek. Hij is niet onomstreden maar ik heb nog geen steekhoudende kritiek op zijn kwantitatieve analyses gezien. Bovendien worden deze en vergelijkbare analyses geloofd door veel inwoners van de gemeente.

De film die gemaakt zal worden kán helpen om de beelden van voor- en tegenstanders dichter bij elkaar te brengen, mits hierin ook het veiligheidsperspectief goed meegenomen wordt. Breng je vanuit onderbuikgevoel een enthousiast verhaal waarin veiligheid onderbelicht dan wel incorrect of onvolledig weergegeven wordt dan zal een beeld ontstaan dat de film een vorm is van door de rijksoverheid gefinancierde propaganda. En kun je een tegenreactie verwachten van mensen die reageren op basis van feiten en óók, bijvoorbeeld op basis van anekdotes, vanuit onderbuikgevoel. Er zijn door onder andere Ongehoord Nederland bijvoorbeeld voldoende documentaires uitgezonden die een zeer kritisch beeld rondom veiligheid en asielzoekers schetsen. Bovendien biedt het internet veel voedingsbodem voor negatief sentiment t.o.v. asielopvang en zodra mensen hier eenmaal naar kijken en zoeken lopen zij het risico in een ‘cookie-funnel’ terecht te komen waar zij niet meer uit komen. Verdere polarisatie is dan een feit.

Ad VI: Veiligheid

Naast uitgebreide en goudelijke informatie over de effecten van asielopvang op veiligheid is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen. Hoe deze er uit zien is afhankelijk van de gekozen vorm.

Afronding

Tenslotte heb ik momenteel het gevoel dat het vertrouwen vanuit Berlicum in de gemeente nog veel dieper is geschaad dan ik oorspronkelijk dacht. De door inwoners van kern Sint-Michielsgestel geplande zonneparken in Berlicum om aan de gemeentelijke opgave voor duurzame energie te voldoen schaden dit vertrouwen verder. Het gevoel bestaat – al dan niet terecht – dat vanuit Sint-Michielsgestel alle overlast gevende gemeentelijke verplichtingen in Berlicum gerealiseerd moeten worden. De vraag doet zich dan stellen wat het belang van Berlicum/Middelrode is om onderdeel te zijn van gemeente Sint-Michielsgestel. Momenteel zijn er inwoners bezig om plannen uit te werken om Berlicum/Middelrode af te splitsen van de gemeente Sint-Michielsgestel.

Na een traject dat zo onbevredigend is verlopen als het plan voor grootschalige langdurige asielopvang aan de Runweg zou ik diepgaande zelfreflectie verwachten van het gemeentebestuur en de gemeenteraad. Van zelfreflectie zie ik helaas nog weinig.

Het “afhameren” van het burgerinitiatief van “Natuur zegt nee tegen AZC” en de heksenjacht op een persoon (het “lek”) die naar mening van honderden of duizenden inwoners een lintje verdient versterken een beeld van een gemeentebestuur en -raad die vinden dat “de burger moet luisteren naar de politiek” en niet andersom. Ik adviseer intensivering van de nazorg in Berlicum en diepe zelfreflectie bij gemeentebestuur en lokale politieke partijen.

Uiteraard ben ik bereid deze overwegingen nader met je te bespreken.

Groeten,

Bibliografie

- Beek, J. v. (2024). *Migratiemagneet Nederland. Mythe. Feiten. Oplossingen*. Amsterdam: Blauwburgwal.
- Daams, M. N., Proietti, P., & Veneri, P. (2019). The effect of asylum seeker reception centers on nearby. *Journal of Housing Economics*, 46.
- Dröes, M. e. (2023, april 20). Lokaal draagvlak voor asielzoekercentra varieert sterk. *Economievakblad ESB*, 172-174. Opgehaald van https://esb.nu/wp-content/uploads/2023/04/172-174_DroesKoster.pdf
- Dröes, M., & Koster, H. (2023-23). A world divided: refugee centers, house prices and household preferences. *Journal of Economic Geography*, 51-90.
- Theebe, M. (2002). Asielzoekers en de waarde van uw woning. *Economievakblad ESB*, 24.